

การเกิดอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บของผู้ขับขี่ยานพาหนะอายุ 18-59 ปี
ในประเทศไทย



นางสาวดวงพร สิงห์ศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาประชากรศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-334-748-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MOTOR VEHICLE ACCIDENTS OR INJURIES AMONG DRIVERS
AGED 18 – 59 YEARS OLD IN THAILAND

Miss Duangphorn Singsri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Demography
Department of Sociology and Anthropology
Faculty of Political Science
Chulalongkorn University
Academic Year 1999
ISBN 974-334-748-8

ดวงพร สิงห์ศรี : การเกิดอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บของผู้ขับยานพาหนะอายุ 18-59 ปีในประเทศไทย
(MOTOR VEHICLE ACCIDENTS OR INJURIES AMONG DRIVERS AGED 18-59 YEARS
OLD IN THAILAND) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ. ดร. วิพรรณ ประจวบเหมาะ รุฟโฟโล, 112 หน้า.
ISBN 974-334-748-8

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะความแตกต่างของภูมิหลังทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม ของผู้ขับยานพาหนะทางบกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยง (การดื่มสุรา, การเคยใช้ยาฆ่า) และพฤติกรรมการป้องกันตนเอง (การใช้เข็มขัดนิรภัย) รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภูมิหลังและพฤติกรรมดังกล่าวของผู้ขับยานพาหนะกับโอกาสในการประสบอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บจากยานพาหนะทางบก โดยใช้ข้อมูลโครงการสำรวจเกี่ยวกับอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2539 ซึ่งดำเนินการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เลือกมาเฉพาะแต่ผู้ขับยานพาหนะทางบก (รถทุกประเภท ยกเว้นรถจักรยานยนต์) อายุ 18-59 ปี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 8,018 คน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์ตารางไขว้และทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ โดยมีพฤติกรรมต่างๆ เป็นตัวแปรซึ่งคาดว่าน่าจะส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บจากยานพาหนะทางบกโดยตรง ผลการศึกษพบว่า การดื่มสุรา การเคยใช้ยาฆ่า และการใช้เข็มขัดนิรภัย ส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนลักษณะภูมิหลังของผู้ขับรถที่ได้รับอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บจากยานพาหนะทางบกเป็นอัตราส่วนที่สูง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ โดยผู้ขับรถเพศชาย ผู้ขับอายุน้อยกว่า สถานภาพโสด และประกอบอาชีพขนส่งและคมนาคมมีความสัมพันธ์กับอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อนำพฤติกรรมต่างๆ และภูมิหลังของผู้ขับรถเข้ามาวิเคราะห์แบบหลายตัวแปรในการวิเคราะห์สมการถดถอยโลจิท พบว่าการใช้เข็มขัดนิรภัยมีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บจากยานพาหนะทางบกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ เมื่อมีการใช้เข็มขัดนิรภัย โอกาสเกิดอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บมีแนวโน้มลดลง ผู้ขับรถที่ประกอบอาชีพที่ใช้วิชาชีพหรือบริหาร มีโอกาสประสบอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บน้อยกว่าผู้ขับรถที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับขนส่งและคมนาคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้ขับรถที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางน่าจะมีโอกาสประสบอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บมากกว่าผู้ขับที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา ประชากรศาสตร์
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต.....ดวงพร สิงห์ศรี
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....วิพรรณ ประจวบเหมาะ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

3970558024 : MAJOR DEMOGRAPHY

KEY WORD: ACCIDENTS / INJURIES / DRIVERS

DUANGPHORN SINGSRI : MOTOR VEHICLE ACCIDENTS OR INJURIES AMONG DRIVERS AGED 18-59 YEARS OLD IN THAILAND. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. VIPAN PRACHUABMOH RUFFOLO, Ph.D. 112 pp. ISBN 974-334-748-8

The purpose of this study is to investigate relationship among background characteristics of drivers, their risk behaviors (drug and alcohol use) their preventive behavior and probability of having motor vehicle accidents or injuries on roads. The data used are from the project entitled "Health and Welfare Survey 1997" which was conducted by the National Statistical Office in 1997. The sample includes 8,018 drivers aged 18-59.

Results from the bivariate analysis revealed that all of preventive and risk behaviors had a statistically significant impact on the probability of having motor vehicle accident or injury. The results also indicated that driver's sex, age, marital status and occupation have a statistically significant impact on the chance of having motor vehicle accidents or injuries.

When using logit regression, the results indicated that only preventive behavior, driver's occupation and region have statistically significant effect on the chance of having motor vehicle accidents or injuries.

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา ประชากรศาสตร์
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....



กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายๆ ท่าน ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วิพรรณ ประจวบเหมาะ รุฟโฟโล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้สละเวลาอันมีค่ายิ่งในการช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไข และให้กำลังใจอย่างมากในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร ชโยวรรณ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้อนุเคราะห์หาหัวข้อและข้อมูล รวมทั้งให้คำแนะนำ แนวคิด และหลักการที่สำคัญในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วิไล วงศ์สืบชาติ และรองศาสตราจารย์ ดร.สุภางค์ จันทวานิช กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์วิทยาลัยประชากรศาสตร์ และคณาจารย์ภาคสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ที่กรุณาให้ความรู้และอบรมสั่งสอนจนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา

ขอขอบพระคุณ คุณชัยวิทย์ วรสุด ที่อำนวยความสะดวกในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ คุณปราณี แหวนทองคำ ที่ช่วยประสานงานทางการศึกษาตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษ ขอขอบคุณ คุณธนารตี คำยา คุณวรรณภา กางกั้น และคุณสุนันทา ศรีศิริ เพื่อนร่วมรุ่นซึ่งได้ช่วยเหลือเกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยประชากรศาสตร์ทุกๆ ท่าน และพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ นิสิตประชากรศาสตร์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ระหว่างศึกษาและจัดทำวิทยานิพนธ์

ท้ายสุดนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่อนงค์ สิงห์ศรี เป็นอย่างสูงที่ให้ความรัก เลี้ยงดูให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจผลักดันให้รักการศึกษา ขอขอบคุณ พี่ เพื่อน และน้องพยาบาลแผนกทารกแรกเกิด โรงพยาบาลปิยะเวท ที่ช่วยจัดสรรเวลาให้ได้ศึกษาจนสำเร็จ และขอขอบคุณ คุณธนกฤต มงคลพิทักษ์สุข เพื่อนผู้เป็นกำลังใจที่ดีในทุกด้านและช่วยจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1	
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	6
แนวคิดเชิงทฤษฎี.....	6
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
กรอบการศึกษา.....	22
สมมติฐานการศึกษา.....	23
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	24
บทที่ 2	
ระเบียบวิธีวิจัยและลักษณะทั่วไปของข้อมูล.....	25
แหล่งข้อมูลและวิธีการสุ่มตัวอย่าง.....	25
ข้อจำกัดในการศึกษา.....	26
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	28
นิยามและการวัดตัวแปร.....	28
การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล.....	32
ลักษณะทั่วไปของข้อมูล.....	34
บทที่ 3	
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของผู้ขับรถกับพฤติกรรมเสี่ยงและ พฤติกรรมการป้องกันตนเอง.....	40
ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของผู้ขับรถกับการดื่มสุรา.....	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของผู้ขับรถกับการเคยใช้ยาฆ่า.....	45
ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของผู้ขับรถกับการพฤติกรรมป้องกันตนเอง คือ การใช้เข็มขัดนิรภัย.....	50
บทที่ 4	
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังและพฤติกรรมต่างๆ ของผู้ขับรถ กับการเกิดอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บจากยานพาหนะทางบก.....	56
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังและพฤติกรรมต่างๆ ของผู้ขับรถ กับการเกิดอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บจากยานพาหนะทางบก โดยวิธีวิเคราะห์ตารางไขว้.....	56
การวิเคราะห์การเกิดอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บจากยานพาหนะทางบก จำแนกตามพฤติกรรมและภูมิหลังของผู้ขับรถ โดยการวิเคราะห์ถดถอยโลจิส.....	67
การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสของการเกิดอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บ จากยานพาหนะทางบกที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมต่างๆ.....	71
การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสของการเกิดอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บ จากยานพาหนะทางบกที่สัมพันธ์กับภูมิหลังของผู้ขับรถ รวมกับพฤติกรรมต่างๆ.....	73
บทที่ 5	
สรุปและข้อเสนอแนะ.....	80
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	86
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต.....	89
รายการอ้างอิง.....	91
ภาคผนวก.....	97
ประวัติผู้วิจัย.....	103

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 การกระจายร้อยละของผู้ขับรถ จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง.....	36
ตารางที่ 2 การกระจายร้อยละของผู้ขับรถ จำแนกตามการดื่มสุราและ การเคยใช้ยาฆ่า.....	38
ตารางที่ 3 การกระจายร้อยละของผู้ขับรถ จำแนกตามการใช้เข็มขัดนิรภัย	38
ตารางที่ 4 การกระจายร้อยละของประเภทรถที่ผู้ขับรถใช้.....	39
ตารางที่ 5 การกระจายร้อยละของผู้ขับรถตามการดื่มสุราในปัจจุบัน จำแนกตาม ลักษณะภูมิหลัง.....	44
ตารางที่ 6 การกระจายร้อยละของผู้ขับรถตามการเคยใช้ยาฆ่า จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง.....	48
ตารางที่ 7 การกระจายร้อยละของผู้ขับรถตามการเคยใช้ยาฆ่า จำแนกตามประเภทของรถที่ขับ.....	49
ตารางที่ 8 การกระจายร้อยละของผู้ขับรถตามการใช้เข็มขัดนิรภัยขณะขับรถ จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง.....	54
ตารางที่ 9 อัตราการเกิดอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บจากยานพาหนะทางบกต่อผู้ขับรถ 100,000 คน จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของผู้ขับ รวมทั้งเขตที่อยู่อาศัย.....	62
ตารางที่ 10 อัตราการเกิดอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บจากยานพาหนะทางบกต่อผู้ขับรถ 100,000 คน จำแนกตามการดื่มสุรา การเคยใช้ยาฆ่า การใช้เข็มขัดนิรภัย รวมทั้งเขตที่อยู่อาศัย.....	66
ตารางที่ 11 การจัดค่าของตัวแปรหุ่น.....	68
ตารางที่ 12 สหสัมพันธ์ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามของผู้ขับรถ.....	70
ตารางที่ 13 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยโลจิทของการเกิดอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บ จากยานพาหนะทางบกตามพฤติกรรมต่างๆ.....	72
ตารางที่ 14 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยโลจิทของการเกิดอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บจาก ยานพาหนะทางบกตามภูมิหลังของผู้ขับรถและพฤติกรรมต่างๆ.....	76
ตารางที่ 15 ร้อยละของโอกาสที่คาดว่าจะเกิดอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บจาก ยานพาหนะทางบก จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของผู้ขับรถ และพฤติกรรมต่างๆ.....	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 16 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังพฤติกรรมเสี่ยง และ พฤติกรรมการป้องกันตนเองของผู้ขับรถที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บ จากยานพาหนะทางบก.....	82
--	----